VADEMECUM
SYNODE 2021 - 2023

Synode
2021
2023

Voor een synodale Kerk
Pour une Église synodale

gemeenschap | participatie | zending
communion | participation | mission

KATHOLIEKE KERK IN BRUSSEL
ÉGLISE CATHOLIQUE À BRUXELLES

Synode: samen op weg

De wereld staat vandaag voor grote uitdagingen. Ook binnen de Kerk leven vele vragen. We hebben als Kerk een vrij klerikaal verleden achter de rug. Maar vandaag wordt het alsmaar duidelijker: aan onze roeping als Kerk kunnen we alleen beantwoorden als we het samen doen. Het is ook de letterlijke betekenis van het woord 'synode': samen op weg. Dat is het wat paus Franciscus voor ogen staat: een synodale Kerk. Alleen zo zijn we in staat het Evangelie geloofwaardig te verkondigen.

Om te beginnen wordt elk bisdom in de wereld opgeroepen om plaatselijk een synodaal proces te organiseren. Vervolgens is het de bedoeling om de vruchten van dit proces te laten weerklinken op de Bisschoppenconferentie van het eigen land, daarna in 2022 op de Bisschoppenconferenties van het betrokken continent en uiteindelijk in 2023 op de Bisschoppensynode in Rome.

Communio, participatie en zending: deze drie woorden drukken precies uit wat met een synodale Kerk wordt bedoeld. Een Kerk die zoekt naar een echte en geleefde communio; een Kerk waar allen bij betrokken worden in gedeelde verantwoordelijkheid, een Kerk die juist daardoor trouw wil zijn aan haar zending: Gods liefde aan de wereld bekend te maken. Heel de Kerk, van hoog tot laag, wordt uitgenodigd om daarover na te denken, elkaar te ontmoeten en daarover met elkaar in dialoog te gaan: hoe kunnen we meer en meer een synodale Kerk worden?

In een eerste fase, van 17 oktober tot Pinksteren volgend jaar, is het de bedoeling om een zo breed mogelijke consultatie te houden met de uitdrukkelijke zorg om niemand uit te sluiten. Alle geloofsgemeenschappen van ons bisdom, parochies en pastorale eenheden, priesters, diakens en pastoraal werkenden, religieuzen, en ook alle groepen, bewegingen of instanties die bij de Kerk betrokken zijn, worden uitgenodigd om daarover met elkaar in gesprek te gaan.

Misschien zeg je bij je zelf: uiteraard moet er naar elkaar geluisterd worden. Maar laten we toch ook zo vlug mogelijk tot resultaat komen en zien waarin we overeenkomen en wie er uiteindelijk gelijk heeft. Het is een begrijpelijke reactie. Toch raakt het luisteren dan stilaan op de achtergrond en verglijdt de dialoog naar een discussie waarin men gelijk probeert te krijgen. Natuurlijk willen we ook tot resultaten komen. Het mag geen praatbarak worden. Maar laat de uitnodiging van paus Franciscus om ons op de synodale weg te begeven allereerst een uitnodiging zijn om naar elkaar te luisteren. Ook als we niet hetzelfde denken. Juist dan is het luisteren zo boeiend, zo nodig maar ook zo moeilijk.

Natuurlijk zal deze synode geen eindpunt zijn en ook niet alle problemen oplossen. We zullen ook nadien nog samen op weg moeten gaan. Synodaliteit is een blijvende opdracht en uitdaging voor de Kerk. Ze is van oudsher een wezenlijke dimensie van de Kerk. Maar het is zoals met spieren die lange tijd niet of onvoldoende zijn gebruikt. Het is niet gemakkelijk om ze weer te activeren. Dat gaat niet zonder pijn en moeilijkheden. Een synodale Kerk wordt niet in enkele jaren gerealiseerd. Ze vraagt veel geloof en voortdurende bekering.

Met dit schrijven wil ik allen in ons bisdom oproepen om met ernst en enthousiasme op deze uitnodiging van paus Franciscus in te gaan.

+ Kardinaal Jozef De Kesel

Voor alle verantwoordelijken

Goede vrienden,

Bent u verantwoordelijk voor een groep, een vereniging, een organisatie die zich wil laten inspireren door het Evangelie? Bent u verantwoordelijk voor een parochie, een pastorale eenheid, een dekenaat?

Ik zou graag op uw hulp kunnen rekenen bij het organiseren van het uitgebreide synodale overleg waarover u gehoord heeft. Uw enthousiasme, uw manier van communiceren, uw overtuiging dat de oproep van paus Franciscus van het grootste belang is, zijn essentieel. Ik weet dat de deadlines erg kort zijn. Het gaat er dus om, de zaken niet te ingewikkeld te maken. Bedoeling is om deze synode in eenvoud en nederigheid te beleven, en in het volste vertrouwen dat de Heilige Geest ons zal steunen en onze tekortkomingen zal aanvullen.

Wat Brussel betreft, verloopt dit proces in drie sessies die op zaterdag 4 juni 2022 in een grote bijeenkomst in en rond de basiliek van Koekelberg zullen uitmonden. Het is de goede organisatie van deze drie sessies die ik u graag wil toevertrouwen.

Het kan verstandig zijn om de data en locaties van deze drie sessies zo snel mogelijk in te plannen en te verspreiden: de eerste vóór Kerstmis, de tweede vóór Aswoensdag, de derde vóór Pasen. Een sessie vraagt erom "de tijd te nemen". Hieronder volgt een voorstel van verloop: men moet minstens twee uur rekenen voor een vruchtbaare uitwisseling en deze moet bij voorkeur geworteld zijn in gebed en het luisteren naar het Woord van God.

Het is aan u om te bekijken of u met bestaande teams werkt, dan wel of u bijeenkomsten organiseert die voor iedereen toegankelijk zijn met gemengde teams. Mijn voorkeur gaat uit naar zoveel mogelijk mengen.

Aangezien een deel van de sessie in een kleine groep plaatsvindt met de bedoeling om 'echt luisteren' mogelijk te maken, is het geen gemakkelijke opdracht enerzijds mensen te vinden die dit kunnen modereren en anderzijds mensen die de 7 belangrijkste punten die in het gesprek naar boven komen in een schriftelijk verslag kunnen gieten.

De vraag voor de eerste bijeenkomst is deze: *Hoe ervaar ik tegenwoordig al wat in de Kerk van Brussel leeft...?*

Bijgevoegd vindt u enkele richtlijnen die u kunnen helpen bij het modereren van een gespreksgroep, alsook een schema voor de schriftelijke samenvatting van de eerste sessie die vóór 31 december teruggestuurd dient te worden.

Zodra u ons deze notities bezorgt, sturen wij u het voorstel voor de tweede sessie, die zich zal concentreren op de vraag: *Wat is uw droom voor de Kerk van Brussel?*

Bij vragen, aarzel niet om contact op te nemen met het Synode-team: synode@synodebxl.be

+ Jean Kockerols, hulpbisschop

Verloop van bijeenkomst 1
(te houden tussen half oktober en eind december 2021)

Deze voorstellen voor de animatie zijn slechts een hulpmiddel om het project voor te stellen. Begeleiders zijn vrij om ze aan te passen en te verrijken met behoud van het oorspronkelijke doel.

- Het is belangrijk om iedereen heel hartelijk te verwelkomen
- Iemand deelt een exemplaar van de bijgevoegde bladzijde uit, dat het doel van de synode, evenals de passage uit de Schrift (Lucas 24,13-19.27-29) en de mogelijkheden voor reflectie inhoudt.
- De verantwoordelijke begint de bijeenkomst met de suggestie om tot de Heilige Geest te bidden (zie gebed in bijlage). Zij/hij stelt de betekenis van een synodaal proces voor en het verloop van de bijeenkomst, in het bijzonder hoe de kleine groepen moeten samengesteld worden (laat deze keuze over aan de organisatoren). Het is aangeraden om een maximum van 10 personen te hebben.
- Vervolgens wordt de bijbeltekst hardop voorgelezen.
- De begeleider nodigt uit om 15 minuten persoonlijke tijd te nemen, ter plaatse of indien mogelijk op een meer inspirerende, stille plek, en de bijbeltekst meerdere keren langzaam te herlezen en zich erdoor te laten raken.
- Hierna gaan we in een kleine groep zitten, in een omgeving die gepast is om goed te kunnen luisteren. De groep komt samen voor 30 minuten en iedereen neemt het woord (als zij/hij dat wil) en deelt wat haar/hem raakt in deze tekst. We luisteren naar elkaar, zonder te onderbreken! Als er tijd over blijft, kunnen we in een tweede 'ronde' delen wat ons raakte in de woorden van de andere, opnieuw zonder te onderbreken.
- Als het tijd is, eventueel na het signaal van een bel, verdeelt de begeleider van elke groep de vraag: *Hoe ervaar je tegenwoordig alles wat er in de Kerk van Brussel leeft?* Wij nemen hiervoor opnieuw 15 minuten stille tijd. Wie wil kan rond deze vraag enkele aantekeningen maken.
- Aan het einde van deze persoonlijke tijd komt de kleine groep weer samen voor 30 minuten en iedereen neemt het woord (als ze dat wensen) over de gestelde vraag. We luisteren naar elkaar, zonder elkaar te onderbreken! Indien nodig doen we nog een tweede ronde en delen we wat ons raakte in de woorden van de andere, opnieuw zonder te onderbreken.
- Iemand is verantwoordelijk voor het maken van aantekeningen. De samenvatting (in maximum 7 punten) komt op het voorgestelde document (in bijlage).
- Tot slot ontmoeten we elkaar voor een kort gebedsmoment (bijvoorbeeld het Onze Vader en/of een lied) en een zegen.
- Daarna kunnen wij de datum van de tweede bijeenkomst na de jaarwisseling al bekend maken.
- Naar wens kunnen wij de sessie met een glaasje openen of beëindigen.

'Want waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben ik in hun midden.'
(Matteüs 18:20)

De animatie van een gespreksgroep

De begeleiders van de kleine groepen zijn een essentieel onderdeel van het succes van ons synodeproces. Hun belangrijkste taak bestaat erin het delen en de dialoog te vergemakkelijken op een manier die grenzen stelt, maar ook gevoelig is voor de leiding van de Heilige Geest in Zijn volk. Een goed geanimeerde uitwisseling stelt de deelnemer in staat om nieuwe ideeën te verkennen en tegelijkertijd de bijdragen van anderen te herkennen en te waarderen. Hier zijn enkele tips om een gastvrije omgeving te bevorderen en de groep op het pad van wederzijds luisteren te houden:

Herinner duidelijk de doelstellingen van dit proces in het welkomstwoord:

- het delen van de ervaringen van de aanwezigen, zonder een consensus te beogen
- door het wederzijds luisteren en uitwisselen, wordt de deelgroep een plaats om synodaliteit te leren
- de enige missie van de begeleider is om voor een klimaat van vertrouwen en het goed functioneren van de groep te zorgen

Basisregels voor het gesprek

- spreek in de "ik"-vorm in plaats van formules zoals "men, of wij", deel persoonlijke ervaringen in plaats van algemene uitspraken te doen
- benadruk de waarde van het luisteren naar verschillende perspectieven als een essentieel onderdeel van het synodaal proces
- geef het woord aan alle deelnemers (als u te spraakzame deelnemers tegenkomt die het verloop van de bijeenkomst verstoren, zet het gesprek terug in de bedoelde richting)

Houdingen die aangemoedigd moeten worden in de gespreksgroep

- onthaal wat iedereen wil zeggen, zonder oordeel of opmerkingen
- probeer geen gelijk te krijgen of de anderen te overtuigen
- bevorder het luisteren, de wederzijdse verrijking en het onthalen van verschillen
- zie de momenten van stilte als een tijd waarin de Geest waait

Synode 2021 2023
Voor een synodale Kerk
Pour une Église synodale
gemeenschap communion | participatie participation | zending mission

BIJEENKOMST 1

Hoe ervaart u tegenwoordig al wat er in de Kerk van Brussel leeft?

Het doel van de Synode, en dus van dit overleg, is niet om documenten te produceren, maar om dromen te laten kiemen, profetieën en visioenen te stimuleren, hoop te laten opbloeien, vertrouwen te geven, wonden te helen, relaties te weven, een dageraad van hoop op te wekken, van elkaar te leren, en een positief denkbeeld te creëren die de geesten verlicht, de harten verwarmt, en de handen versterkt ... (Paus Franciscus)

Evangelie volgens Lucas hoofdstuk 24 (13-19.27-29)

Diezelfde dag gingen twee van de leerlingen op weg naar een dorp dat Emmaüs heet en zestig stadie van Jeruzalem verwijderd ligt. Ze spraken met elkaar over alles wat er was voorgevallen. Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren, kwam Jezus zelf naar hen toe en liep met hen mee, maar hun blik werd vertroebeld, zodat ze hem niet herkenden. Hij vroeg hun: 'Waar loopt u toch over te praten?' Daarop bleven ze somber gestemd staan. Een van hen, die Kleopas heette, antwoordde: 'Bent u dan de enige vreemdeling in Jeruzalem die niet weet wat daar deze dagen gebeurd is?' Jezus vroeg hun: 'Wat dan?' Ze antwoordden: 'Wat er gebeurd is met Jezus uit Nazaret, een machtig profeet in woord en daad in de ogen van God en van het hele volk. Daarna verklaarde hij hun wat er in al de Schriften over hem geschreven stond, en hij begon bij Mozes en de Profeten. Ze naderden het dorp waarheen ze op weg waren. Jezus deed alsof hij verder wilde reizen. Maar ze drongen er sterk bij hem op aan om dat niet te doen en zeiden: 'Blijf bij ons, want het is bijna avond en de dag loopt ten einde.' Hij ging mee het dorp in en bleef bij hen.

Wij staan voor U, Heilige Geest, in Uw naam komen we samen.
U die onze raadgever zijt, kom tot ons, sta ons bij, woon in onze harten.
Leer ons wat we moeten doen en toon ons de weg die we samen moeten volgen.
Behoed ons ervoor, kwetsbaar en zondig als we zijn,
de richting kwijt te raken en verwarring te veroorzaken.
Laat niet toe dat onwetendheid ons op het verkeerde pad brengt.
Geef ons de gave van onderscheiding: dat we ons laten leiden door wat waar en goed is zonder dat vooroordelen onze daden beïnvloeden.
Breng ons tot eenheid in U: dat waarheid en gerechtigheid ons tot gids zijn op de weg naar het eeuwig leven.
Dit vragen we U, Gij die werkt in alle tijden en alle plaatsen, in gemeenschap met de Vader en de Zoon,
in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

Synode 2021 2023
Voor een synodale Kerk
Pour une Église synodale
gemeenschap | participatie | zending
communion | participation | mission

BIJEENKOMST 1

Hoe ervaart u tegenwoordig al wat er in de Kerk van Brussel leeft?

Datum	Plaats	Aantal groepsdeelnemers

Welke zijn de 7 belangrijkste elementen die naar boven kwamen tijdens de bijeenkomst ?
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

Gelieve uw samenvatting vóór 31 december 2021 terug te sturen,
via email: synode@synodebxl.be
of post: SYNODOS – Pastoraal Centrum, Vlasfabriekstraat 14, Brussel 1060